

Mazzinijem, Cavourjem, Manzoniem, pokazal pravo pot med duhovsko in politično vlado v resnično korist vseh narodov vesoljnega sveta.

Četudi je Carducci, ki je bil historično precej naiven, glede na ta predmet zapisal v sonetu »Dante«:

Sta Cerkev in Cesarstvo pala v razvaline,
nad njimi dviga se tvoj spev, pojoč v nebesa.
Umrje Zevs, a pesem poetova ne mine.

Res je, da zadnja beseda o tem Dantejevem delu ni še izrečena. Pri tem ni treba poudarjati, da pesnik Carducci ni tu v popolni skladnosti s Carduccijem zgodovinarjem, kajti v omenjenem glasovitem predavanju »L'opera di Dante« pravi, da se je po usodni borbi med Cerkvijo in cesarstvom, iz katere izide hkrati z občinskimi svoboščinami moč italijanskega naroda, rodil človek, ki je postal njegov glas in znamenje na vekomaj, človek, ki bi moral prignati italijanski jezik na vrhunec misli ter ustvariti z italijansko slavo najsolidnejši in trajni svet, duhovni svet.

Videli smo danes konstitutivne elemente Dantejevega umetniškega dela, ki ga je Dante skromno imenoval »Commedijo« in kateremu so potomci, začenši od Boccaccia, dodali plemenit privedek: *Božanska*. Ti elementi so: ljubezen do Beatrice, pregnanstvo in njegove posledice za Danteja ter njegovo družino, duševna sila za brambo svojega imena, upanje na ghibellinsko pomoč, da bi se končale florentinske zadeve zaradi krivice papeškega poslanca, neskončno upanje na božjo pomoč, njegova izobrazba, posvetna in cerkvena, in nazadnje njegova politična miselnost. Kdor hoče razumeti Dantejevo vedomelo, bo moral vsem tem prvinam v njem posvetiti svojo pozornost.

Odlomek iz Villona

Princ vprašuje:

Povejte mi, v kateri čudežni krajini
spet našel bi lepote starodavnih let —
Archipiado, Floro in Thals? Pomladni cvet
se lepše ni razcvel in zadehtel v milini
od njih. Echò, ki njeno govorico
prijazni veter nosi mi od tihih rek,
kje bi ugledalo oko? O časa tek,
ti tat vilinski, kam si skril mi krasotico?

Poet odgovarja:

Ne vprašujte, Visokost,
po lepoti davnih let —
tudi Vaša bo mladost
nekoč pogrešan cvet!

Prevel Milan Komar.